

تاریخچه‌ی نخستین حزب

سیاسی در کامیاران

(گزارشی کوتاه از شکل‌گیری حزب سعادت ملی ایران در
روستاهای: الک، تیان، سرابکام، ماویان، شاهینی و کچله)
«براساس تاریخ روایی»

تألیف: رستم علیخانی

انتشارات علمی کالج
College Scientific Publications

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : تاریخچه نخستین حزب سیاسی در کامیاران : گزارشی کوتاه از
شکل گیری حزب سعادت ملی ایران در روستاهای الک،
شاهینی، تیان، سرابکام و کجله «براساس تاریخ روایی» / تألیف
رستم علیخانی.

مشخصات نشر : سندج : انتشارات علمی کالج، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۹۰ ص. : مصور.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۶۸-۶۰-۸

وضعیت فهرست نویسی : قیفا
عنوان دیگر : گزارشی کوتاه از شکل گیری حزب سعادت ملی ایران در
روستاهای الک، شاهینی، تیان، سرابکام و کجله «براساس
تاریخ روایی».

موضوع : حزب سعادت ملی ایران

موضوع : حزب های سیاسی -- ایران -- کامیاران

رده بندی کنگره : ۱۳۹۳ ۸ ص ۱۳۳۵ DSR

رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۲۴۰۴۵

شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۱۷۷۱۰

انتشارات علمی کالج
College Scientific Publication

کتاب: تاریخچه نخستین حزب سیاسی در کامیاران

مؤلف: رستم علیخانی

ناشر: انتشارات علمی کالج

مدیر مسئول: کیومرث کرباسی

طراح جلد: شاهو احمدیان

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

قیمت: 6000 تومان

مرکز بخش: سندج، سه راه ادب، مجتمع تجاری کردستان، طبقه همکف، واحد ۱۶۲

انتشارات علمی کالج

تلفن: ۰۸۷-۳۳۲۳۵۷۹۶ فکس: ۰۸۷-۳۳۲۳۷۲۳۷

فصل اول: شکل گیری حزب سعادت ملی در کردستان

- ۱ کردها و دولت دکتر مصدق
- ۵ کردستان در مسیر تضعیف نظام فتودالی
- ۱۲ حزب سعادت ملی ایران

فصل دوم: حزب سعادت ملی روستای الک

- ۲۰ پیش در آمد
- ۲۳ موقعیت و پیشینه روستای الک
- ۲۴ خاندان سنندجی (کهزادی)
- ۲۴ مختصری در باره حاج خان سنندجی
- ۲۵ چگونگی حاکمیت یافتن حاج خان بر املای الک
- ۲۸ دوره حاکمیت علیرضاخان سنندجی (والی خان)
- ۳۲ شکل گیری حزب سعادت ملی
- ۳۸ تظاهرات در سنندج
- ۳۹ شکست حزب سعادت
- ۴۱ مجازات شدن اعضای حزب سعادت
- ۴۵ حمایت مجنبدینگ وکیل دوم از میرزا عبدالمحمد عزریور
- ۴۶ حمایت خوانین گشکی از از میرزا عبدالمحمد عزریور

فصل سوم: حزب سعادت ملی روستاهای تیانه، سراپکام و ماویان

- ۵۲ موقعیت و پیشینه روستای تیانه
- ۵۲ موقعیت و پیشینه روستای سراپکام
- ۵۳ شکل گیری حزب سعادت در روستاهای تیانه و سراپکام
- ۵۳ نخستین مقابله مردم تیانه و سراپکام با وائی خان

۵۶	پناهنده شدن ملا محمدکاگر رئیس حزب سعادت به جواهرود
۵۷	آغاز و انجام حزب سعادت ملی روستای ماویان
	فصل چهارم: حزب سعادت ملی روستای شاهینی
۵۸	موقعیت و پیشینه روستای شاهینی
۵۹	تاریخ روستای شاهینی از دوره‌ی افشاریه تا پهلوی
۶۱	دوره‌ی حاکمیت هاشم خان معتمد وزیری
۶۲	تأسیس حزب سعادت ملی
۶۵	قیام علیه هاشم خان
۶۹	مجازات شدن اعضای حزب سعادت ملی
۷۱	معمای مرگ هاشم خان معتمد وزیری
	فصل پنجم: حزب سعادت ملی روستای کچله
۷۵	موقعیت و پیشینه روستای کچله
۷۵	رعیت خاندان وکیل
۷۶	شکل‌گیری حزب سعادت ملی
۷۸	شکست حزب سعادت روستای کچله
	ضمیمه
۸۰	مالیات‌های مرسوم دوره‌ی فتودالی
۸۱	نمودار نظام اجتماعی در سیستم فتودالی
۸۲	اصلاحیه
۸۳	منابع

امروزه بعد از گذشت شصت و یک سال از سقوط دولت دکتر محمد مصدق، ناگفته‌های زیادی از آن دوران هنوز در اذهان مردم کردستان، علی‌الخصوص مردمان کامیاران مانده است. از جمله خاطرات و حوادث به یاد ماندنی و تلخ دوران نخست‌وزیری دکتر مصدق، روایت‌های مهم و محدودش مربوط به ظهور و افول حزب سعادت ملی ایران در کامیاران است. حزبی که با اعضایش فراموش شد و در برخی تاریخی ماند؛ نه جریان دارد نه در تاریخ کردستان مشهور است. حزبی که حامیانش متحمل ناملایمات زیادی شد و نامش اکنون مهجور مانده است. حزب سعادت ملی ایران، نخستین حزب فراگیر مردمی در کردستان بود که توانست جامعه‌ی دهقانی کردستان، محروم‌ترین قشر اجتماعی آن روز را تحت حمایت‌های معنوی خویش قرار دهد. حزبی ضد فئودالی که اعیان و اشراف سندج چشم دیدن حزب و اعضایش را نداشتند. حزب سعادت ملی ایران در کردستان، از جمله احزاب فراموش شده- ایست که هنوز به صورت مدون، مستند و جامع از سوی پژوهشگران و محققین کردستان، در خصوص اش و آنچه بر سر جامعه‌ی دهقانی و روشنفکران سندجی آمد، کاری در خور توجه صورت نگرفته است. نخستین بار در فصلنامه فرهنگ کردستان در مقاله‌ای تحت عنوان «پیشینه‌ی احزاب سیاسی در کردستان» به قلم آقای ایرج مشعوف کتابدار کتابخانه عمومی شماره ۱ شهر سندج، مختصری در باره‌ی آن آمده است. بعد از ایشان آقای احسان هوشمند در دنیای مجازی مقاله‌ای به این امر اختصاص داده‌اند. لکن در خصوص چند و چون شکل‌گیری این حزب و اهداف و آرمان‌های آن، تا به حال به صورت تخصصی- در کردستان کار نشده است. در اینجا به عنوان پیش در آمد بحث، با استفاده از مقالات و

منابع پراکنده، مختصری از تاریخچه، اهداف و آرمانهای حزب سعادت ملی ایران، ارائه می‌شود. اما آنچه در این مقوله حائز اهمیت است، چند و چون فعالیت حزب سعادت ملی ایران در منطقه‌ی کامیاران است. تحقیقات میدانی صورت گرفته در خصوص حوزه‌ی جغرافیایی فعالیت این حزب، حکایت از آن دارد که حزب سعادت ملی ایران در طول حیات سیاسی ۲۱ ماهه‌اش (آذرماه ۱۳۳۰ تا مرداد ۱۳۳۲ خورشیدی) در کردستان، فعالیت گسترده‌ای در منطقه‌ی کامیاران داشته است. این حزب پس از آنکه در آذر ماه ۱۳۳۰ خورشیدی در همدج تأسیس شد، در زمستان همان سال رسماً فعالیت خویش را در منطقه‌ی کامیاران آغاز کرد. در مدت فعالیت این حزب، عده‌ی زیادی از دهقانان بخش کامیاران به عضویتش در آمدند، که به صورت مشخص روستاهای «الک»، «شاهی»، «تینانه»، «سرابکام»، «ماویان» و «کچله» پرچمدار واقعی آن بودند. این حزب اگر چه توانست دهقانان بخش کامیاران را علیه ملاکین سندیجی حاکم بر منطقه بشوراند، اما بعد از وقوع کودتای ۲۸ مرداد، چراغش به خاموشی گرایید و اعضایش مجازات شدند.

در آخر لازم میدانم این نکته را متذکر شوم، با توجه به اینکه امروزه شهر کامیاران میراث دار گذشته‌ی مردمان دشت بیلوار کردستان است، مکتوب حاضر با تکیه بر مبارزات دهقانی آبادی‌های مذکور در قالب حزب سعادت ملی، تحت عنوان «بخش‌های حزب سیاسی در کامیاران» تدوین شده است. این اثر را به نو رسیده‌ام راهین علیخانی تقدیم می‌کنم.

رستم علیخانی

روستای الک - ژانویه ۲۰۱۵ میلادی / دیماه ۱۳۹۳ خورشیدی